

Upplands Väsby
kommun

Styrdokument, policy

Stabschef

Sofia Spolander

08 590 974 42

sofia.spolander@upplandsvasby.se

Datum:

2020-04-27

Diarienummer:

KS/2019:372

Policy för nationella minoriteter i Upplands Väsby - med ändringar efter remiss

Nivå: Kommungemensamt styrdokument

Antagen: Kommunfullmäktige

Giltig till och med: Den 31 december 2025

Ansvarig ägare: Stabschef

Bakgrund och syfte

Den 1 januari 2010 trädde lagen om de nationella minoriteterna och minoritetsspråk (2009:724) i kraft i Sverige. Lagens tre grundskyddsparagrafer ger de nationella minoriteterna rätt till information, skydd av kultur och språk och rätt till delaktighet och inflytande. 1 januari 2019 trädde ändringar i minoritetslagen i kraft som förstärker rättigheterna för de nationella minoriteterna samt minoritetsspråken.

De fem erkända nationella minoriteterna i Sverige är judar, romer, samer (som även är ett urfolk), sverigefinnar och tornedalingar. De historiska minoritetsspråken är jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli.

Varje enskild individ avgör själv om han eller hon anser sig tillhöra en nationell minoritet och om han eller hon vill göra anspråk på det skydd och stöd som samhället erbjuder minoriteten. Tillhörigheten baseras således på individuell självidentifikation och etnisk förankring i gruppen.

Två villkor måste uppfyllas för att ett språk ska få ställning som nationellt minoritetsspråk. Det ska vara ett språk och inte en dialekt. Det ska ha talats kontinuerligt i Sverige i minst tre generationer eller ungefär hundra år. I praktiken finns också ett tredje villkor, nämligen att språkets talare själva önskar att språket ska få ställning som nationellt minoritetsspråk.

Minoritetspolitiken omfattar frågor om skydd och stöd för de nationella minoriteterna och de historiska minoritetsspråken. Att stärka skyddet av de nationella minoriteterna är en del av Sveriges arbete med att värna om de mänskliga rättigheterna.

Regeringens strategi för de nationella minoriteterna, "Från erkännande till egenmakt", trädde i kraft 1 januari 2010. År 2012 antog regeringen "en strategi för romsk inkludering 2012-2032".

Syftet med en minoritetspolicy är att ange Upplands Väsby förhållningssätt vad gäller arbetet med de nationella minoriteter och minoritetsspråk i kommunen. Upplands Väsby ska inta en aktiv roll i arbetet med att öka användningen av minoritetsspråk, synliggöra de olika kulturerna samt stärka minoritetsspråkens status och minoriteternas inflytande i samhället. Upplands Väsby ska verka för att motverka diskriminering på grund av etnisk tillhörighet.

Minoritetsspråksarbetet och användningen av minoritetsspråken ska utgöra en naturlig del i kommunens dagliga verksamhet.

Policyn ska tillämpas av samtliga styrelser, nämnder, utskott och dess kontor i kommunen.

Finskt förvaltningsområde

Sedan 1 januari 2010 tillhör Upplands Väsby det finska förvaltningsområdet, som ställer särskilda krav och åtaganden på kommunen vad gäller det finska språket.

Denna policy handlar om alla nationella minoriteter men då Upplands Väsby dessutom är en kommun som har finskt förvaltningsområde kommer det nedan, under "Så här ska vi arbeta för att uppnå målen" särskiljas var det krävs specifika insatser för den sverigefinska minoriteten och det finska minoritetsspråket, där kraven överstiger de krav som ställs för arbetet inom nationella minoriteter.

Policyns koppling till kommunens fyra perspektiv och kommunfullmäktiges övergripande mål

Kommunfullmäktige anger inriktningen för all kommunalt finansierad verksamhet i övergripande mål med utgångspunkt från politisk vision och program. Målen utgår från fyra perspektiv: medborgare, samhälle & miljö, medarbetare och ekonomi.

Minoritetspolicyn/Policyn för nationella minoriteter har en koppling till samtliga fyra perspektiv, med en tyngdpunkt mot följande kommunfullmäktigemål:

- Kommunen är en attraktiv arbetsgivare.
 - Om man så önskar, ska finsktalande personer få service på finska när de är i kontakt med kommunen. Om det finns personal i kommunen som behärskar något av de övriga nationella minoritetsspråken, ska invånarna ha möjlighet att få service på det språket. Kommunen ska värna och tillvarata medarbetarnas språkkunskaper. Invånare som tillhör en nationell minoritetsgrupp har även rätt till samråd med kommunen ifall de önskar det.
- Upplands Väsby barn och elever når sin fulla potential och alla går ut skolan med fullständiga betyg.
 - Kommunen ska erbjuda finskspråkig förskola samt modersmålsundervisning på samtliga nationella språk ifall en invånare önskar det.
- Kommunen erbjuder vård, omsorg och stöd som utgår från medborgarnas behov och önskemål.
 - Kommunen ska ta tillvara de olika nationella minoriteternas kulturella arv och erbjuda finskspråkig äldreomsorg ifall en invånare önskar det.
- Upplands Väsby är en trygg, tillgänglig och hållbar kommun.
 - Upplands Väsby tillvaratar alla olika grupper i samhället som leder till att invånarna värnar mer om sitt samhälle, boplats och kommun. Genom att arbeta med frågor som trygghet och delaktighet säkras utveckling och tillväxt hos såväl de nationella minoriteterna som övriga invånare.
- Upplands Väsby har ett gott näringslivsklimat och en inkluderande arbetsmarknad som gynnar lokal tillväxt.

Genom att tillvarata de olika nationella minoriteternas kulturella arv och ha ett gott samarbete med lokala föreningar, företag och intresseorganisationer ökar kommunens attraktivitet, ger en inkluderande arbetsmarknad och ett hållbart samhälle.

Mål för policyn för nationella minoriteter

Målet utifrån minoritetspolicyn är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. Alla ska ha likvärdiga möjligheter att delta i samhällslivet.

De nationella minoriteternas språk och kulturer ska skyddas och främjas. Personer som tillhör nationella minoriteter ska kunna tillägna sig och använda sitt modersmål och utveckla en egen kulturell identitet.

Upplands Väsby kommun ska sprida kunskap och kännedom om nationella minoriteter och deras rättigheter hos allmänheten och kommunens personal.

Så här ska vi arbeta för att uppnå målen

Målen utgår ifrån lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724).

Information och gott bemötande

Upplands Väsby kommun ska informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter enligt lag. Detta sker bland annat genom kommunens samtliga informationskanaler som till exempel kommunens hemsida. Informationsblad med information om minoritetslagen, broschyrer och affischer som berör de nationella minoriteterna ska finnas tillgängliga på berörda språk.

Invånaren ska känna sig väl bemött och respekterad vid kontakten med kommunen. Kommunens personal ska ha kunskap om de minoritetsspråktalandes rättigheter samt kommunens skyldigheter. Kommunens kontaktcenter Väsby Direkt ska ha aktuell information om personal i kommunen som behärskar minoritetsspråken för att kunna erbjuda invånarna i kommunen den service de har rätt till.

Invånarna ska, om de så önskar, bli bemötta på finska i sina kontakter med kommunen. Om det finns personal som behärskar meänkieli eller samiska, ska invånarna även kunna bli bemötta på dessa språk. För att uppnå kraven som ställs, enligt lag, på kommunen som finskt förvaltningsområde ska kommunen erbjuda kontakt på finska medan det för de övriga nationella minoritetsspråken enbart är aktuellt om personal finns som behärskar språken. Kommunen ska informera invånarna om rättigheterna att antingen skriftligen eller muntligen kunna bli bemötta på sitt minoritetsspråk. När språket blir synligt gynnar det bevarandet och revitaliseringen av språket och kan leda till att minoritetsspråken börjar användas inom fler områden.

Kommunen bör även vid rekrytering lyfta fram behovet av finskspråkiga medarbetare.

Inflytande och delaktighet

Upplands Väsby kommun ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med minoriteterna. Samråd ska ske med de nationella minoriteter som önskar det. Minoriteterna ska ges ett reellt inflytande över frågor som berör dem. Särskilt viktiga frågor är förskoleverksamhet, äldreomsorg och kulturverksamhet.

Främjande av den egna kulturen *Upplands Väsby kommun ska främja minoriteternas särskilda rätt till att kunna behålla och utveckla sitt eget minoritetsspråk och sin egen*

minoritetskultur. Även i artikel 30 i FN:s konvention om barnets rättigheter – barnkonventionen, som den 1 januari 2020 blev lag i Sverige, slår FN fast att barn som tillhör en minoritet ska ha rätt till sitt kulturliv, religion och språk. I bibliotekslagen (2013:801) anges i 5 § att biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna, vilket överensstämmer med kultur- och fritidsnämndens antagna biblioteksplan. Insatser som främjar den kulturella verksamheten utgör en av de viktigaste delarna för att gynna minoritetskulturerna. Verksamheterna ska i sitt arbete ta detta i beaktande.

Rätt till förskola och modersmålsundervisning på minoritetsspråk

Kommunen ska erbjuda barn, vars vårdnadshavare begär det, plats i förskola där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på finska (Lag 2009:724 om nationella minoriteter och minoritetsspråk). Kommunen ser till att förskoleverksamhet på finska erbjuds till de som önskar det och ska informera vårdnadshavare som ansöker om förskoleplats om de önskar plats i sådan förskola.

Enligt Skolverkets läroplan för förskolan ska barn som tillhör de nationella minoriteterna få möjlighet att utveckla en flerkulturell tillhörighet. Enligt språklagen (2009:600) 4 § har det allmänna ett särskilt ansvar att skydda och främja de nationella minoritetsspråken, och barns utveckling av en kulturell identitet och användningen av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.

När det gäller modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken har kommunen skyldighet enligt 10 kap. 7 § skollagen (2010:800) för grundskolor och 15 kap. 19 § skollagen (2010:800) för gymnasieskolor att anordna modersmålsundervisning. Modersmål i grundskolan ska erbjudas i minoritetsspråken även om eleven inte har grundläggande kunskaper i språket. I gymnasiet ska modersmål erbjudas den som har goda kunskaper i språket.

Kommunen uppmuntrar alla kommunalt finansierade utförare att beakta detta i sin årliga verksamhetsplanering och tillgodose undervisningsbehoven.

Rätt till äldreomsorg på minoritetsspråket finska

Invånarna har, om de så önskar, rätt att få äldreomsorg helt eller till en väsentlig del på finska. Om det finns personal som behärskar meänkieli, jiddisch, romani chib eller samiska, har invånarna rätt att få äldreomsorg helt eller en väsentlig del även på det språket.

Kommunen ska erbjuda äldreomsorg helt eller till en väsentlig del på finska. Finns det personal som behärskar jiddisch, romani chib, meänkieli eller samiska ska kommunen även erbjuda äldreomsorg helt eller till en väsentlig del på det språket. Den som bedriver kommunalt finansierad äldreomsorg ska enligt socialtjänstlagen (2001:453), 5 kapitel 6 § verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska, meänkieli eller samiska där detta behövs i omvårdnaden om äldre människor.

Kommunen ska informera den som ansöker om bistånd inom ramen för äldreomsorgen om möjligheterna till äldreomsorg på minoritetsspråk.

Enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) ska kommunen inom ramen för äldreomsorg beakta de äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet, detta utöver de språkliga behov som kan finnas.

Roller och ansvar

Minoritetspolicyn är ett kommungemensamt styrdokument. Det innebär att alla ska arbeta efter policyn.

Kommunfullmäktige fastställer minoritetspolicyn.

Samtliga nämnder och utskott ansvarar för att minoritetspolicyn efterlevs och följs upp. Ansvaret för att förverkliga policyn ska vara en del av den ordinarie verksamheten i samtliga styrelser, nämnder, utskott och dess kontor.

Samtliga kommunalt finansierade utförare ansvarar för att minoritetspolicyn är väl förankrad i sin organisation.

Ansvarig för minoritetspolicyn

Kommunens stabschef ansvarar för att policyn är aktuell, känd och finns tillgänglig på den interna och externa webbplatsen. Stabschefen ansvarar också för framtagande och uppdatering av policyn. Stabschefen ansvarar även för det övergripande och samordnande arbetet vad gäller arbetet med de nationella minoriteterna.

Respektive verksamhetschef är ansvarig för att styrdokumentets innehåll är känt bland medarbetarna, efterlevs och följs upp.

Revidering av policyn genomförs vid behov under den period policyn är giltig. Policyn ses över minst en gång under perioden.

Relaterade dokument

Upplands Väsby kommuns policy för likabehandling
Upplands Väsby kommuns personalstrategi
Barnchecklistan i Upplands Väsby kommun
Nationella minoriteter i förskola och skola (Skolverket)
Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724)
Skollag (2010:800)
Bibliotekslag (2013:801)
Socialtjänstlag (2001:453)
Språklag (2009:600)
FN:s konvention om barnets rättigheter
FN:s deklaration om urfolkens rättigheter
Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter
Europarådets stadga om landsdels- eller minoritetsspråk